

DE AUTEURS VRAGEN BIOHUIS EN BIONEXT
OM MEER BELEIDSMOED TE TONEN

SLUITEN VAN KRINGLOOP BIO-MESTSTOFFEN KAN SNELLER

MEST TEKORT? DACHT HET NIET....

Op de Bio-beurs wordt een workshop georganiseerd onder de prikkelende titel 'Mest tekort? Dacht het niet...'. Hierin wordt het rapport 'Verbetering sluiting kringlopen' kort besproken, laten telers zien wat ze doen om met minder mest (en sowieso zonder gangbare mest) rond te komen en wordt het gesprek aangegaan met de zaal over wat er technisch (op de bedrijven) en in het beleid moet veranderen om op korte termijn tot een verregaande kringloop bio landbouw te komen.

Eigen stikstofwinning kan bij akker- en tuinbouw de vraag naar mest met een hoge N/P verhouding doen afnemen.

Dit opinieartikel is een reactie op het rapport 'Verbetering sluiting kringlopen' van Bionext, dat ook elders in dit nummer wordt besproken. Aan bod komen kwaliteit en inhoud van de rapportage en de voorgestelde actiepunten om tot verbeteringen te komen. Het is tevens een kritisch commentaar op het beleid van Biohuis en Bionext van de afgelopen tien jaar.

TEKST GEERT-JAN VAN DER BURGT & JAAP MELGERS | FOTO GEERT-JAN VAN DER BURGT

Volgens het rapport 'Verbetering sluiting kringlopen' is er sprake van een negatieve fosfaatbalans voor de graasveesector en voor de kippen- en varkenssector. Er zou meer fosfaat van het bedrijf worden afgevoerd dan aangevoerd. De auteurs geven aan dat het niet makkelijk was de verschillende bronnen van informatie met elkaar te verbinden. Met nuchter verstand kijkend naar de graasveesector vinden wij het echter moeilijk voor te stellen dat er gemiddeld over alle bedrijven sprake is van een netto fosfaatafvoer. De door ons geraadpleegde deskundigen zeggen dat dat niet kan. Nuchter verstand zou volgens ons moeten overheersen over de (in het rapport terecht benoemde) onzekerheid over de cijfers. Dat doet Bionext niet. Datzelfde geldt in versterkte mate voor de kippen- en varkenssector. Een negatieve fosfaatbalans is volgens ons en volgens de geraadpleegde deskundigen ondenkbaar. Er liggen rapporten van LBI en WUR over de fosfaatoefening in de uitloop van kippenhouderijen. Desondanks nemen de auteurs een negatieve fosfaatbalans voor deze sectoren mee bij het opstellen van de mineralenbalans van de hele Nederlandse biologische sector. Wij zijn van mening dat dit echt niet klopt. Daar staat tegenover dat het berekende fosfaatoverschot in akker- en tuinbouw niet zo groot kan zijn als in het rapport berekend wordt. Dan zou RVO immers al lang op de stoep staan. Dit rapport, bedoel om helderheid te verschaffen, roept helaas alleen maar méér vragen op.

In het rapport wordt een beeld geschetst van de huidige staat van de biologische landbouwsector. Afgezien van de onjuiste fosfaatbalans wordt volgens de cijfers en tekst uit het rapport de biologische sector in Nederland gekenmerkt door:

- Een varkens- en kippensector die nauwelijks grondgebonden is en een heel

groot deel van de mest moet afvoeren. 23 Procent van de in Nederland geproduceerde fosfaat in biologische mest gaat naar Duitsland en dat is voornamelijk kippenmest. Deze twee sectoren zijn bovendien in de voorbije jaren onevenredig gegroeid ten opzichte van het areaal biologische grond in Nederland. De beschikbare hoeveelheid mest is dus relatief groter geworden.

- Een graasdiersector die op basis van fosfaat slechts 12 procent van het krachtvoer en stro uit Nederland betreft (inclusief van eigen bedrijf). De overige 88 procent komt van ver en de mest wordt niet daarnaar teruggevoerd.
- Een akker- en tuinbouwsector die gekenmerkt wordt door een stevig fosfaatoverschot in de bodem en nog te weinig doet aan stikstofbinding door vlinderbloemigen. Bij een grotere eigen stikstofbinding zou er meer ruimte komen voor fosfaatrijke meststoffen.

De staat van de Nederlandse biologische sector is dus nog lang niet zo ver als de mooie woorden en intenties doen geloven die de consument voorgespiegeld krijgt. Is dit de voortrekkersrol die de biologische sector wil tonen aan de maatschappij? Nee, dit lijkt in een aantal opzichten op de problemen in de gangbare landbouw waar maatschappelijk zo tegen geageerd wordt.

Over de in het rapport voorgestelde verbeteringen. Bionext komt in de rapportage met een lijst van punten waaraan gewerkt kan gaan worden. Ze zijn bijna allemaal waar en grotendeels nuttig. Op de keper beschouwd lijken de maatregelen echter vooral bedoeld om geen duidelijke keuzes te maken en pijnlijke zaken vooruit te schuiven. De grote ontbrekende noemer is: structurele verandering voor alle deelsectoren. Om er één te noemen die nauwelijks in het rapport aangestipt wordt: als de akker- en tuinbouw meer stikstof 'nodig' heeft ten opzichte van de

fosfaat in de mest, dan kunnen ze die zelf gaan binden. Voorbeelden genoeg, gelukkig, van bedrijven die dat al doen. Hier kan iedereen vandaag nog mee beginnen. De motivatie daarvoor komt vanzelf als de instroom van gangbare mest radicaal gestopt wordt.

Wat beleid betreft hebben Biohuis en Bionext iets uit te leggen. Bijna tien jaar geleden is sectorbreed afgesproken dat er volgens concreet benoemde stappen toegewerkt zou worden naar 90-100 procent biologische mest. En uiteindelijk helemaal geen gangbare mest meer. Waarom is dit beleid niet uitgevoerd? Ook over het recente beleid hebben beide organisaties wat uit te leggen. Gezien bovenstaande stand van de biologische landbouw in Nederland vinden wij de stap per 1 januari 2020 van 65 naar 70 procent A-meststoffen en een verbod in de graasdiersector op het verkopen van biologische mest en tegelijk aankopen van gangbare mest een lacherij. Nee, eigenlijk is het om te huilen dat de sector het niet aandurft wat stippen op de horizon te zetten.

Wat ons betreft moet het anders, sneller en duidelijker:

- Versnelde groei van minimaal percentage A-meststoffen naar 100 procent in pakweg drie jaar.
- Acties die het mogelijk maken binnen circa vijf jaar gangbaar stro te weren.
- Beleidsmaatregelen die zorgen dat de kippen- en varkenssector binnen tien jaar veel meer grondgebonden is. Alleen met dit soort moedige stappen verkrijgt de biologische sector weer de voortrekkersrol die ze ooit speelde, en krijgt de consument weer het product waar hij of zij op rekent. ■

Geert-Jan van der Burgt, onderzoeker en consument
Jaap Melgers, akkerbouwer en consument